

רשימות

בפרשת השבוע

שופטים

פרק י"ז פסוק ט'

ואל השופט אשר יהיה בימים ההם

רש"י: אפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו, אתה צריך לשמוע לו, אין לך אלא שופט שבימך.

פירוש: שלפעמים ישנם אנשים שכל כך התרגלו לשופט, או למנהיג הקודם, ולוקח להם הרבה זמן להתרגל למנהיג החדש, במיוחד אם עד עכשיו הוא לא היה נחשב כל כך, ובמיוחד כלפי המנהיג שנפטר, שהיה הרבה יותר גדול ומשפיע, ולפעמים גם קורה שמרוב הערצה למנהיג שנפטר מן העולם, יש שממשיכים את מורשתו גם אחרי שנפטר, וחיים על פי דבריו שאמר בחייו, ומעריכים במחשבתם מה היה אומר המנהיג שנפטר במקרה כזה וכזה, אילו היה בחיים, על כן באה התורה ומלמדת אותנו לשמוע למנהיג הקיים לפנינו. [כל זה מדובר לציבור, אך המנהיג בעצמו עדיף שילך בדרכי הראשונים אשר גבלו ראשונים].

פרק י"ז פסוק י"א

ימין ושמאל

רש"י: אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, וכל שכן כשאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל.

צריך להבין את הסיפא בדברי רש"י, מילא אם אומר על ימין שהוא שמאל או על שמאל שהוא ימין, זהו חידוש גדול שצריך לשמוע לו, וזה הפסוק מחדש לנו, אבל למה שלא נשמע אליו אם אומר על ימין ימין, כדי שהפסוק יצטרך לומר זאת [לפי דברי רש"י] וכן מדוע צריך שהמנהיג יאמר כזה דבר, הרי זה דבר פשוט?

נראה לומר שלפעמים אדם כל כך נגוע בנגיעות אישיות ואינו רואה נגעי עצמו עד כדי כך שאומר על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, ואינו יכול להתנתק ולראות דברים נכוחה, ואפילו אדם מהשורה לפעמים אחרי ששמע את ספקותיו של האיש גם נכנס לסבך הספק, ואינו יכול לראות דברים כהויותם, לכן צריך אדם מלמעלה, המנותק ממחשבות אדם הרגיל לומר על ימין שהוא ימין, וכן שיש לו סייעתא דשמיא מיוחדת בתור הכהן או השופט העונה לשאלות העם, לכונן לאמיתם של דברים.

לפי דברים אלו אפשר גם להבין את דברי הירושלמי בהוריות [פרק א' הלכה א', החולק על הספרי המובא אצלינו ברש"י] "יכול אם יאמרו לך על ימין שהיא שמאל ועל שמאל שהיא ימין תשמע להם? תלמוד לומר ללכת ימין ושמאל, שיאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהיא שמאל", עד כאן, שגם על ימין שהוא ימין צריך חכם שיגיד זאת, ואין זה תמיד דבר פשוט.

פרק י"ז פסוק י"ג

וכל העם ישמעו

רש"י: מכאן שממתינין לו עד הרגל, וממיתין אותו ברגל.

י"ל שיש כאן מידה כנגד מידה, שהרי מדובר כאן על אדם שהורה הלכה נגד הוראת בית דין הגדול, ורצה להראות לכולם שהוא בעל דעה, ויש לו את השקפת עולמו, ולא איכפת לו מהבית דין של כולם, לכן כולם יהיו במיתתו ויראו אותו במיתתו.

פרק י"ט פסוק י"ד

לא תסיג גבול

רש"י: לשון נסוגו אחר, שמחזיר סימן חלוקת הקרקע לאחור לתוך שדה חבירו, למען הרחיב את שלו, והלא כבר נאמר לא תגזול, מה תלמוד לומר לא תסיג? למד על העוקר תחום חברו שעובר בשני לאוין, יכול אף בחוצה לארץ? תלמוד לומר "בנחלתך אשר תנחל", בארץ ישראל עובר בשני לאוין, בחוצה לארץ אינו עובר אלא משום לא תגזול.

י"ל שעל ידי גזילתו מפסיד לו גם את מצוות התלויות בארץ שיכל לקיים באותו שטח אדמה, לכן עובר בשני לאוין, מה שאין כן בחוצה לארץ עובר רק משום לא תגזול.

פרק כ' פסוק א'

המעלך מארץ מצרים

פירוש: מכיון שעלית מארץ מצרים ושם ראית שהיה לפרעה עם רב ממך והיה לו גם סוס ורכב, וראית מה עשה להם ה' ומה היה סופם, אף עכשיו אל לך לפחד מהאויב שיש לו דברים אלו.

פרק כ' פסוק ה'

ואיש אחר יחנכנו

רש"י: ודבר של עגמת נפש הוא זה.

פירוש: שאם אחר יחנכנו, זה גורם לקרוביו עגמת נפש, ולכן התורה מצווה אותו כבר עכשיו שיחזור לביתו.

עוד י"ל שזה גופא חלק ממחשבתו, שהלוחם חושב כבר בתחילת המלחמה, שאולי ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו ואז יש לו עגמת נפש מעצם המחשבה הזאת, והוא חלק ממחשבתו של הלוחם, ממילא הוא לא ילחם טוב, ולכן עליו לשוב לביתו כבר בתחילת המלחמה.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

haseforim@gmail.com